

LIMBACHER GÁBOR

Száz év óta – több országban, de közös hazában Trianoni országcsönkítés és a jövő

100 éve él Magyarország szétdaraboltságban. Az I. világháborút lezáró nagyhatalmi döntéssel, az 1920. június 4-én aláírt trianoni békediktátummal Magyarország területéből a létrehozott Csehszlovákia, Lengyelország, Románia, Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, Ausztria és egy ideig Olaszország is részesült. Szent László horvát királyságával (1091) és az 1102. évben legitimált államközösségi kapcsolatokkal társult Horvát-Szlavón Királysággal együttes országunk 325 411 km² területe 92 952 km²-re csonkult, nemzetünk széttagolva él a megmaradt országban, az utódállamokban és majd az egész földkerekségen.¹

A mai Magyarországon – Trianon következményeként is – rendkívül megosztott a társadalom. Így van ez a trianoni országvesztéshez való viszonyulásban is, miközben az ép nemzet szükségessége az egyik legnagyobb egyetértést mutató cél. Írásunkkal az ép nemzet épüléséhez szeretnénk hozzájárulni.

A régmúltban gyökerező szálak

A történeti demográfia felől közelítve a 100 év óta tartó országvesztéshez az első nagy, máig ható krízist a tatár betörés és pusztítás okozta 1241–42-ben. A tatárjárás volt a magyar történelem első demográfiai katasztrófája. Az ország egyes becslések szerint elvesztette lakosságának 30–50%-át. Etnikai következményeit országunknak sosem sikerült kiheverni. A népiirtás következményeként is a románok a 13. században kezdtek bevándorolni a Kárpátok déli lejtői felől, majd ők lettek a legnagyobb lélekszámú nép Erdélyben.

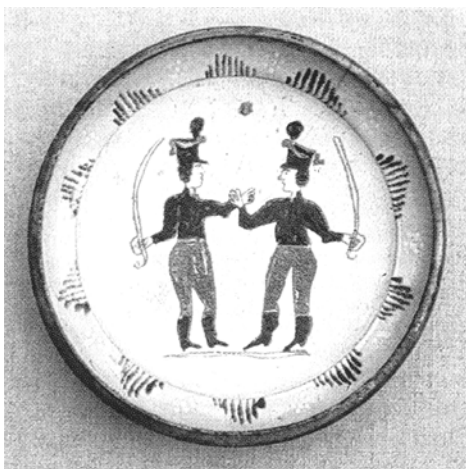
¹ Hajdú Zoltán 2006. A magyar-horvát határ történeti, közjogi, közigazgatási kérdései 1918-ig (Történeti és politikai földrajzi vázlat). *Balkán füzetek*, IV. évf., 18–33. http://efolyoirat.oszk.hu/02100/02108/00004/pdf/EPA02108_Balkan_Fuzetek_2006_18-33.pdf (Letöltés: 2020. 05. 10.) 18–19.; *Az ezereves Magyarország számokban*. 1998–1999. JATE Egyetemi Könyvtár, Szeged. <http://www.bibl.u-szeged.hu/ha/gazd/stat/ezerev39.html> (Letöltés: 2020. 05. 16.); 2020 *Trianoni békeszerződés*. https://hu.wikipedia.org/wiki/Trianoni_b%C3%A9keszerz%C5%91d%C3%A9s (letöltés: 2020. 05. 16.)

A török hódoltság magyar népességvesztését példázza, hogy Bethlen Gábor alatt Erdély egymillió lakosának kb. 80%-a magyar (székely), a többi román és szász. A török kiűzésekor a lakosságnak már csak a fele magyar Dél- és Közép-Erdélyben. Az 1600-as években pl. Szilágy vármegye 106 magyar falujából 46-ban román többség jött létre, Kolozs vármegye 112 helysége közül 55-ből szorult ki a magyarság. A Magyar Királyságban 1785-re – a népszámlálás adatai szerint – a kb. 8 millió lakos 38%-a volt csak magyar etnikumú. Erdélyben ekkor haladta meg a románok aránya az 50%-ot. Az 1784. évi Horea–Cloșca–Crișan-féle román parasztlázadás során 60 ezer magyart irtottak ki, főleg az erdélyi Érchegységben és környékén.²

A másik meghatározó vonulat az általános európai fejlődés, és benne Magyarország török és Habsburg hatalmi befolyás miatti sajátos helyzete. A haza fogalom a rendi fejlődéssel a középkor második felében tárgult ki az országot, államterületet jelölő értelemmel, elsősorban a társadalom felső rétegénél. A feudalizmus fennállásáig a magyar nemzetet (*Natio Hungarica*) jogi értelemben az állam területén élő nemesek és nemesi szabadalmakkal élők alkották, bármely etnikumhoz tartoztak is. Ez politikai közösséget jelentett nyelvi, etnikai hovatartozástól függetlenül. Emellett élt az egyes nemzetiségek általános etnikai tudata, mely a nyelv, a származástudat, a múlt, valamint a szokások közösségére épült, és a politika területén kívül mintegy természeti adottságot jelentett, a *nemzés* szó értelmével összhangban (*gens*). A 18. század felvilágosodás eszmekörével jellemezhető racionalizálódó, polgárosodó világa előtt az emberiség elsődlegesen vallásokra, államokra, társadalmi rendekre és lokális csoportokra oszlott, amelyekkel a nemzetiségi hovatartozás csak lazán, áttételesen és alárendelten függött össze. A középkori Európában az emberi együttélésnek ötféle alaperete alakult ki: a falu, a város, a tartomány és a királyság, melyek szervesen illeszkedtek a legfelsőbb társadalmi közélet keretébe, az egyházban megtestesült krisztusi univerzalitásba, amely az életmód egészét áthatotta. Mintegy a 18. századig a történelem egyetemlegesen az isteni világtervnek a Megváltás célja felé mozgó megvalósulását jelentette. Az érzés- és tudatvilágot egyfelől a hűbéri viszonyokból adódó lokális

² Kásler Miklós 2016. Etnikai és demográfiai változások Magyarország 1100 éves(nél is régebbi) történelmében. *Polgári Szemle* 12. évf., 1–3. sz. <https://polgariszemle.hu/archivum/103-2016-augusztus-12-evfolyam-1-3-szam/allam-es-tarsadalompolitika/737-etnikai-es-demografiai-valtozasok-magyarorszag-1100-eves-nel-is-regebbi-toertelmeben> (Letöltés: 2020. 05. 17.)

szint, a település- és kapcsolathálózata jellemezte, másfelől a keresztény egyetemesség vallásos-transzcendens világképéhez, a menny, föld, pokol spirituális rétegzettségéhez kötődött. A török és Habsburg hatalmi befolyás következtében Magyarországon nem jöhetett létre a nyugat-európai nemzeti abszolutizmus két évszázada. A Habsburg-abszolutizmus a magyarság számára nagyrészt idegen uralom eszköze volt, nem magyar egységet akart létrehozni hadseregben, közigazgatásban, oktatásban, gazdaságban a magyar államhatárok kitöltésére, hanem éppen ellenkezőleg, a magyar egység leépítésére törekedett, s azt a magyar államhatár megszüntetésével a Habsburg Birodalom egészébe akarta olvasztani.³

*Két huszár verbuválás közben,
szlovák tányéron. Bakabánya, 19. sz.
(Néprajzi Múzeum)*

Hungarus-tudat, hungarus-hazaszeretet

A polgári átalakulás előtti Magyarország és nemzeti integritás szempontjából egyaránt nagy jelentőségű volt a nemtelenekre is kiterjedő hungarus-tudat és hungarus-hazafiság.

A hungarus-tudat, tömören fogalmazva, Magyarország lakóit a 18. század végéig jellemző önazonosság-tudat etnikai, társadalmi különbségre való tekintet nélkül. Lényege a multietnikus tolerancia. A hungarus-tudatot a nacionalizmus ideológiájának megjelenése rombolta szét.

Eredetét tekintve létezett egy hagyományos, ősi magyar nacionalizmus, amelyet a sztyeppék világából hoztunk magunkkal. Ez a nacionalizmus a

³ Limbacher Gábor 2002. *Hazaszeretet, magyarságtudat a népelemben*. Palóc Múzeum, Balassagyarmat, 9–13.

nomád népek államszervező bölcsességének megnyilvánulása. Nem érdekli őket a nyelv, az etnicitás, a legkülönbözőbb etnikumokat tudják közös célra mozgósítani, mint ahogy azt a hunok, avarok, kazárok tették, akik között mindig is lehettek magyarul beszélő csoportok. Szent István végrendeletileg a Boldogasszony szentséges kezébe és oltalma alá adta és ajánlotta az egyházat, „és ez szegény országot [evidens, hogy a Szent István-i Magyarországot!] mind benne való urakkal és szegénnyel, bódoggal egyetemben”. Tehát minden Magyarországon élő nyelvi, etnikai csoportot. Keresztény királyaink ezt a multietnikus toleranciát éltették tovább, és élt tovább, amíg el nem ért bennünket, ránk nem telepedett a modern nyugati nacionalizmus, a nyelvi nacionalizmus, amely megosztotta és egymással szembe fordította a Kárpát-medence mindezidáig nemzetiségi vizsálytól mentesen együtt élő népeit, s aztán a történeti Magyarország felbontásához vezetett.⁴

Szent István király ábrázolása két bokályon. Stomfai szlovák, Pozsony m. (Néprajzi Múzeum)

A hungarus-tudattal összefüggésben a *Natio Hungarica* is sokáig kiállta a történelem próbáját. Kohézióját a magyar–tatar, magyar–török, majd kuruc–labanc háborúzások és a császári zsoldosokkal folytatott harcok biztosították. Például Kassa német polgársága a ma-

gyar nyelv elsajátításával is tiltakozott a Habsburg-elnomás ellen.⁵

A leghatásosabb nemzetpolitikus történetírónk, Szekfü Gyula volt az, aki az 1930-as évek derekán, megérezve a náci veszedelem fenyegető mivoltát, a rasszizmusba hajló spekulációk ellenében 1940-ben már programszerűen hangoztatta, hogy középkori nemzetiségi felfogásunk kitisztítása és makulátlan tiszta pajzsként való alkalmazása nemzeti érdekünk, még ha korszerűtlennek látszik is a nacionalizmusok világában. Szent Istvánnak fiához intézett *Intelmeiből* idézett, amely kihatott az egész feuda-

⁴ Limbacher i. m. 23.; Miskolczy Ambrus 2012. A „hungarus-tudat” a polgári-nemzeti átalakulás sodrában. *Magyar Kisebbség* 65–66. sz. = 17. évf. 3–4. sz. 163–204.

⁵ Miskolczy i. m. 166.

lizmuskori Magyar Királyság eszmeiségére: „az egy nyelvű és egyszokású ország gyöngéje és törékeny”.⁶

Az „Extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita”, azaz a „Magyarországon kívül nincs élet, és ha van, nem olyan” szállóige a német és szlovák evangélikus értelmiségi réteg patriotizmusát és »feudális magyar állampolgárságát« fejezte ki, amely korábbi alapokon a 17. század közepe tájától fejlődött ki, virágkorát az 1690-es évektől 1770 tájáig élte.⁷ A hungarus-álláspont Széchenyi István mentalitásában és híres akadémiai beszédében is kifejezésre jutott, amikor a nemzeti türelem mellett állt ki a magyar nacionalizmus irányával szemben.⁸ A 18–19. század fordulója táján a nemzeti viselet, magyar ruha inkább hungarus-ruha volt, amelynek viselése horvát, magyar, szlovák nemesek számára a szolidaritás jelét is képezte.⁹ 1848–49-ben a szlovákok Kossuthot a magukénak érezték, a jobbágyfelszabadítás miatt kultusza is volt a nép körében. Az is számított, hogy földesuraikkal egyazon valláson voltak, és a magyar érzelmű nemesek szlovákkul is beszéltek. A szlovák nemzeti felkelési kísérletek csak százakat mozgósítottak, míg a magyar hadseregbe ezeket sorozták be önkéntesen, akik keményen harcoltak. A szakolcai szlovák parasztfűből lett bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek Csernoch János (1852–1927) síremlékén olvasható szöveg: „Nagy időkben hű pásztor és bölcs államférfi. 1927. júl. 25. óta az örökkévalóságban visszakéri, amit életében megmenteni nem tudott.” A szerb származású Vukovics Sebő, a Szemere-kormány (1849. május 2–augusztus 11.) igazságügy-minisztere az 1850-es évek konföderációs vitáiban Kossuth mellé állva hosszan fejtegette, hogy a haza fogalma „nálunk erősebb a nemzetiség fogalmánál is”. Arra a tapasztalatára hivatkozott, hogy az önvédelmi és függetlenségi háborúban „a haza fölhívásával képesek voltunk a nem magyarul beszélő népekben is buzgalmat előidézni, mit a nemzetiségi eszmével nem tehetünk volna”. A magyar nem a nemzetiségért harcolt, „mert ezt nem vonta kétségbe senki”. A vele harcoló németek, szlovákok, románok nem a magyar nemzetiségért és nem is a sajátjukért küzdöttek, „hanem mind-

⁶ Szekfű Gyula 2002. *Nép, nemzet, állam*. Osiris Kiadó, Budapest, 467.

⁷ Tarnai Andor 1969. *Extra Hungariam non est vita...* (Egy szállóige történetéhez). Akadémiai Kiadó, Budapest, 99–100. <http://mek.niif.hu/05400/05453/05453.htm#1> (Letöltés: 2020. 05. 12.); Limbacher i. m.10.

⁸ Gróf Széchenyi István 1887. *Gróf Széchenyi István beszédei*. Gróf Széchenyi István munkái II. Athenaeum Irodalmi s Nyomdai R. Társulat, Budapest, 237, 261, 340, 473.; Miskolczy i. m. 170.

⁹ Miskolczy i. m. 177.

nyájan a hazáért harcoltak”. Az aradi tizenhárom vértanú közül Aulich Lajos, Poeltenberg Ernő, Leiningen Westerburg Károly nem tudott magyarul, Knezić Károly, Damjanich János, Láhner György, Vécsey Károly és Kiss Ernő magánlevelezésében szívesebben írt németül, mint magyarul. Vukovics úgy vélte, hogy az ország lakosságának több mint 80%-a ragaszkodott a haza területének épségéhez a 19. század derekán.

Az 1860-as évek országgyűlésein ideológiatörténetileg izgalmas viták folytak arról, hogy miként oldják meg a nemzetiségi kérdést. A hungaruskereteken belül vázolták fel álláspontjaikat a nem magyarok is. De többről is szó volt, a Monarchián belüli helyzet kialakításáról. Deák Ferenc a kiegyezéskori nemzetiségi törvény kitételében így fogalmazott: „Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint is politikai tekintetben egy nemzetet képeznek, az oszthatatlan egységes magyar nemzetet, melynek a hon minden polgára, bármely nemzetiséghez tartozzék is, egyenjogú tagja”. Ez egyrészt a hungarus-nemzet modernizált formája. Másrészt a tétel a jövőbe nézett, melyben a társnemzetek kisebbségnek minősülnek.¹⁰

A hungarus-tudat évszázadokon át jellemezte a formálódó szlovákok nyelvjárásain megmaradt dokumentumokat. A 17. században a harmincéves háborúból a Felföldre menekült cseh értelmiség Habsburg-ellenes szláv eszmeisége és hungarus-patriotizmusa élénkítette a kulturális életet. A szláv anyanyelvű, hungarus-tudatú értelmiség szerves, elkülöníthetetlen eleme a királyi Magyarország művelődésének. A szlovákok részt vettek valamennyi rendi fölkelésben, így a Rákóczi-szabadságharcban is. II. Rákóczi Ferenc méltán volt büszke a „tót impérium”-ára, szlovák kurucaira, még ha nem is annyira az elvont szabadságeszme, hanem az adócsökkentés és a szabadparasztí sorba emelkedés vágya mozgósította őket. A katolikus szlovákok nemzeti öntudatosodása önálló szláv törzsnek tekintette a szlovákokat. Kultúrájuk hungarus-tudatú volt. Nagy mecénásuk, Rudnay Sándor esztergomi érsek (1760–1831) és Palkovics György esztergomi kanonok (1763–1835) segítette etnikai közösségük kibontakozását. Az evangélikus szlovákok a cseh-szlávok nyelvi és nemzeti egység hívei voltak.¹¹ Szlovákia címere lényegében a magyar címer Golgotát mutató egyik fele. A legjobb választás, évezredes sorsközösségünk közös alapszimbóluma.

¹⁰ Miskolczi i. m. 196–199.

¹¹ Katona Imre 2008. Szlovákok. In: Diós István (főszerk.): *Magyar Katolikus Lexikon* XIII. Szentl–Titán. Szent István Társulat, Budapest. <http://lexikon.katolikus.hu/S/szlov%C3%A1kok.html> (Letöltés: 2020. 05. 16.)

*Istállóajtóra festett Rákóczi ruszinoknál.
Mogyoróska, 19. sz.
(Újváry Zoltán felvétele)*

A Rákóczi-nóta kialakulásának, amely 1790-ben a nemzeti egység jelképévé vált, sokféle előzménye van. Találhatók benne arab-perzsa, magyar (kelet-európai) népdal- és közép-európai műzenei elemek. Mondhatni, hogy dallama a magyar, szlovák, ruszin, román együttélés eredménye.¹² Hasonlóan a szlovák himnusz is valójában elszakíthatatlan összetartozásunkat szemlélteti, mert dallama a magyar-szlovák oda-vissza kölcsönhatás eredménye.¹³

Ján Balthasar Magin, az Illésházy család szlovák udvari káplánja az 1720-as években úgy tartotta, hogy a szlovákok ősei befogadták a magyarokat, a szlovákok pedig a Natio Hungarica egyenjogú tagjai. Mintaadó példát képvisel Bél Mátyás (1684–1749) evangélikus lelkész, történelem- és földrajztudós, aki így írta körül a maga identitását: „lingua Slavus, natione Hungarus, eruditione Germanus” azaz nyelvére nézve szláv, (szlovák), nemzetére magyar, műveltségére német.¹⁴

A hungarus-tudat a Kárpát-medencében együtt élő népek közös öröksége.¹⁵

A haza jelentéséről

Hazánk eszmei és területi mivoltában is ugyanaz, mint a Szózatban, Vörösmarty Mihály idejében. Földrajzi tekintetben a haza egy nép történelmi élettere, a népre jellemző szellemi-kulturális hagyományokat eleve nem éltető tájegység.¹⁶ Ennek az értelmezésnek megfeleltethető a törté-

¹² <https://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1k%C3%B3czi-n%C3%B3ta> (Letöltés: 2020. 05. 11.)

¹³ Vargyas Lajos 1990. Magyar népzene. In: Hoppál Mihály (szerk.): *Népzene • Néptánc • Népi játék*. Magyar Néprajz VI. Akadémiai Kiadó, Budapest, 129–130.

¹⁴ Miskolczi i. m. 166.

¹⁵ Limbacher Gábor 2017. Nemzeti összetartozás és a haza csorbíthatatlansága. *Palócföld* LXIII. évf., 2. sz. 6–10.; Miskolczi i. m. 167.

¹⁶ Diós István 1998. *Magyar Katolikus Lexikon* IV. Gas-Hom. Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 664.

nelmi magyar országterület, a Kárpát-medence, mint a magyarság történelmi élettere, amely a rá jellemző hagyományokat elevenen élte a trianoni békediktátum után megmaradt országban és az utódállamok érintett területein egyaránt. Amíg a történelmi, földrajzi, kulturális, gazdasági, épített örökségbeli, származásbeli szálakat, polgárok közötti kapcsolatokat a magyarság elevenen fenntartja, amíg például Kassa, Munkács, Kolozsvár, Szabadka, Eszék, Lendva vagy Kismarton nem számít külföldnek, addig létezik a haza egész történelmi országterületre kiterjedő abszolutisztikus értelme. Ily módon tehát a haza nem politikafüggő fogalom, hanem a kulturális folytonosságot képviseli. A magyar haza erőforrásértéke nagyban abból származik, hogy természetes jelentése mellett Szent István országfelajánlásával transzcendens kötődésűvé vált, ami megfigyelhető a későbbi századokban is.¹⁷

Szlovák menyasszony magyar nemzetiszín csíkos esküvői ruhában, zászlóvivők a magyar trikolorral. Vanyarc, 1957. 03. 07. (Palóc Múzeum Fényképtára)

¹⁷ Limbacher 2017. i. m. 5–6.; Limbacher Gábor 2015. A haza területe mint nemzeti jelkép. In: Molnár Jenő (szerk.): *Magyarság és a Kárpát-medence*. Az első bécsi döntés című nemzetközi konferencia tanulmányai. Laczó Dezső Múzeum, Veszprém, 171.

*Szent Koronás, magyar címeres tükör.
Eperjes, 19. sz. (Néprajzi Múzeum)*

A nemzetek Jézus tanításában

Jézus utolsó ítéletről szóló tanításából megtudjuk, hogy amikor az Emberfia eljön az ő dicsőségében összes angyalának kíséretében, és helyet foglal dicsőséges trónusán, akkor majd *minden nemzet* összesereglik előtte. Ő pedig elválasztja őket egymástól, miként a pásztor elválasztja a juhokat a kosoktól. A juhokat a jobbjára állítja a világ kezdete óta nekik készített mennyei haza részeseiként, a kosokat pedig a baljára, a kárhozatra ítélve őket (Mt 25, 31–46). A *választott nép* hűsége is létfontosságú, mert különben az Isten országát elveszik tőlük, és olyan *népnek* adják, amely majd megtermi annak gyümölcsét (Mt 21, 33–43; 45–46). De már az Ószövetségben, a Bölcsesség Könyvében olvasható, hogy a *nemzetek* fölött ítélkeznek majd, és *népeken* uralkodnak, és az Úr lesz mindörökre azok királya, akik reménye telve volt halhatatlansággal (Bölcs 3, 1–9). Izaiás könyvéből is tudjuk, hogy éppúgy lesz majd a földön a *nemzetek* között, mint amikor leverik a bogyót az olajfákról, és a szüret elmúltával összeböngésszik a szőlőt (Iz 24, 13). A Seregek Ura minden arra érdemes *nemzetnek* bőséges lakomát rendez majd Sion hegyén. Lakomát, ahol lesz finom bor, zsíros, legjava falat és erős színbor. És leveszi e hegyről a leplet, amely minden *népet* betakart, és a fátyolt, amely minden *nemzetet* elborított. Örökre megsemmisíti a halált. Istenünk, az Úr letörli a könnyet minden arcról, lemossa *népéről* a gyalázatot, lemossa az egész földön. Ő, az Úr mondta ezt (Iz 25, 6–8). A Zsoltárok Könyvében is azt találjuk, hogy eljön majd az Úr, hogy megítélje a földet. Igazságban ítéli meg a föld ke-

rekségét, s a *népeket* hűsége szerint (Zsolt 96, 1–13). E szentírásbeli tanítás aláhúzza az ember individualizmussal szembeni közösségi mivoltát és a közösség tagjainak egymás iránti felelősségét.

A trianoni diktátum után 100 évvel politikai, szociológiai, demográfiai és kulturális tényezők utalnak arra, hogy a békeszerződésben foglaltak most már aligha változnak. De ha a magyarság hittet bír, elég kérni, és adnak; keresni, és találni fog; zörgetni, és ajtó nyílik neki. Mert aki kér, az kap; aki keres, az talál; aki zörget, annak ajtót nyitnak (Mt 7, 7–12).

Kifejezetten a magyarságnak szól Jézus azon tanítása, hogy szeressük ellenségeinket! Tegyük jót azokkal, akik gyűlölnék bennünket! Imádkozunk azokért, akik üldöznek és gyaláznak bennünket, hogy gyermekei legyünk mennyei Atyánknak, aki fölkelti napját jókra és gonoszakra, és esőt ad mind az igazaknak, mind a bűnösöknek (Mt 5, 43–48). Mert Jézus parancsa, hogy szeressük egymást, amint Ő szeret bennünket. Barátai vagyunk, ha megtesszük, amit parancsol nekünk. Arra rendelt bennünket, hogy a szeretet gyümölcsét hozzuk, maradandó gyümölcsöt. Így bármit kérünk az Atyától Jézus nevében, megadja nekünk. Azt parancsolja nekünk most is, hogy szeressük egymást mindnyájan – a Kárpát-medencében (vö. Jn 15, 12–17). Ezen égi tanítással rokon értelmű a Magyarországon évszázadokon át megvalósult hungarus-tudat és hungarus-hazafiság.

Múltunkból fakadó jelen és jövő

Száz évvel a trianoni kényszerszerződés után mit tehetünk? Mit tegyünk?

1. Hazánknak legyünk rendületlenül hívei, mintegy a mennyei örök haza távlatában!

2. Ragaszkodjunk a történeti Magyarország területére kiterjedő haza oszthatatlanságához és csorbíthatatlanságához, sosem feledve Trianon igazságtalanságát! Tehát az utódállamokhoz került részek nem jelentenek, nem jelenthetnek magyarok számára külföldet, azok hazánk elidegeníthetetlen részei, elismerve, hogy az utódállamokat alkotó nemzetiségek számára is az!

3. Sose torzuljunk bele önmagunkba, sose a pusztán földibe, sose a politikai viszonylatokba és küzdelmekbe, sose a végesbe. Halhatatlanságra teremtettünk, legyünk hazánk hűséges fiai, a kárpát-medencei közösség áldozatkész, aktív tagjai és saját élettörténetünk hősei!

4. Térjünk meg, térjünk igaz keresztény magyarságunkhoz, a történelmi hungarus-mentalitásunkhoz! A haza szeretetének, nemzeti mivoltunknak és a jövőbe vetett reményünknek is így lesz hitele.

5. Legyünk a Fény Fiai¹⁸, és saját hatókörünk szerint változtassuk Magyarországot a béke, az egymás iránti szolidaritás, nagyrabecsülés, jó élet vonzó államává, melyhez érdemes lesz majd újra csatlakozni!

6. Az utódállamokat alkotó nemzetiségeket ne tekintjük idegen nemzeteknek, régi magyar hungarus-szemlélet szerint együvé tartozunk, a Szent Korona polgárai vagyunk. Ahogyan a teremtett világ fönmaradásához nélkülözhetetlen a biodiverzitás, a különféle szinteken létező élet és élőlények sokfélesége-gazdagsága, úgy hasonlóképp szükséges az etnodiverzitás, a különféle etnikai közösségek multietnikus toleranciát eredményező kulturális sokszínűsége, gazdagító-erősítő hatása, amint azt már államalapító Szent István királyunk is tartotta.¹⁹

7. Az utódállamokba került magyarokat soha, semmilyen körülmények között ne nevezzük az ottani utódállamalkotó nemzetiséghez tartozónak! A határon túli magyarok leszlovákozása, ukránosítása, románosítása stb. a trianoni traumát fölerősítő fájdalmas sebet üt rajtuk a jelenben is.

Zárszó

A Kárpát-medencében a közös keresztény mivoltunk adja a reményt a jövőnk fölött egyaránt tornyosuló vészjósló fellegekkel szemben (demográfiai apály, migráció, ökológiai, életmódbeli egyensúlytalanság stb.).

A magyarság körében régi otthonos gyakorlat a kulturális, etnikus sokszínűség és ezek összegzéséből mégis az egység. Így volt ez már honfoglaló eleink törzseinél, így a szász, kun, jász, román stb. népcsoportok befogadásakor, mert a hungarus-tudat egységesített bennünket, hogy mindnyájan a Szent Koronához tartozunk, azaz a benne manifesztálódó Atyaisten, Fiúisten és a szenteket egyesítő Szentlélekisten Szentháromságának oltalmazottjai vagyunk. Ilyen lelkiülettel, ilyen kultúrával biztos jövő elé nézhetünk. Mindezek jegyében Trianon 100. évfordulóján az igazságtalan békediktátumra legyen válaszuk a kárpát-medencei közös nemzeti zászló. Hungarus-zászlónak is nevezhetjük, amely a magyar és az elcsatolt területeket bíró szomszédos országok zászlainak együttese.

¹⁸ Vö. Limbacher Gábor 2017b. *A Fény Fiai. Világosság és Nap létforrásként való megjelenése katolikus egyházi szövegekben és a népi kultúrában*. In: Czövek Judit–Szulovszky János (szerk.): Közvetítő. Tanulmányok Hoppál Mihály 75. születésnapjára. Magyar Vallástudományi Társaság, Budapest, 221–238.

¹⁹ Vö. <https://slideplayer.hu/slide/17530233/> (letöltés 2020. 05. 12.) 6–7. pont.